

tem totum, item Franciam, Germaniam, Angliam, Iberos, et plurimas barbaras nationes. Vide vitam S. Bernardi lib. II, cap. 7.

Denique, nostro tempore Ecclesia Romana præter Italiam et Hispaniam totam, præter Galliam fere totam, præter Germaniam, Angliam, Poloniam, Bohemiam, Hungariam, Græciam, Syriam, Æthiopiâ, Ægyptum, in quibus multi inveniuntur Catholici, in ipso novo orbe habet Ecclesias sine admitione hæreticorum, in omnibus quatuor partibus mundi; ad Orientem, in Indiis; ad Occidentem, in America; ad Septentrionem, in Japonia; ad Meridiem, in Brasilia, et exteriori parte Africæ. At sectæ hæreticæ nunquam totum orbem, aut certe dimidiam ejus partem occuparunt.

Sectæ Mahumeti, cum heresibus Nestorii et Eutychetis, quæ adhuc vigent in Oriente, nunquam ad Occidentem transierunt. Hæreses autem Lutheranorum nunquam transierunt mare, nec Asiam, aut Africam, Ægyptum, aut Græciam viderunt. Ex quo intelligimus illustrè esse mendacium, quod habetur in principio præfationis Concordiæ Lutheranorum, anno 1580 edita: dicunt enim, Confessionem Augustanam in toto orbe terrarum percrebuisse, et in ore et sermone omnium esse cœpisse. At ex tribus partibus orbis terræ, duæ majores, Asia et Africa, nec nomen hujus Confessionis audiverunt. In Europa multæ provinciæ: ut tota Græcia, Italia, Hispania, vel nesciunt quid sit Confessio Augustana, vel execrantur; Gallia, Helvetia et Britannia, non recipiunt, nisi nomine tenus; imo rara est civitas, quæ ab una aliqua secta hæretica tota possideatur. Et quamvis videantur hæretici hoc tempore magnam partem Septentrionis obtinere, tamen non tenentur omnia illa loca ab una secta, sed a plurimis, quæ inter se non minus pugnant, quam nobiscum.

Itaque pulchre August. in lib. de pastor. cap. 8 docet, Ecclesiam esse ubique, et hæresim ubique. Sed Ecclesiam esse unam et eandem ubique, hæreses autem non easdem, sed diversissimas, quæ se invicem non noverunt, et proinde nullam earum esse Catholicam. Quocirca recte eas comparat samentis præcis, quæ ubi cadunt, cum præciduntur, ibi manent. Cum interim Ecclesia tanquam vitis viva, ubique palmites suos extendat. Hinc etiam ipse passim hoc argumento utitur, ut lib. contra epist. fundam.

cap. 4. et de utilitate credendi, cap. 14 et 17. et alibi.

Neque sperare possunt hæretici, sectam suam aliquando occupaturam esse totum orbem: Nam non debet nunc incipere Ecclesia crescere, cum jam senerit, ut supra diximus. Et si Augustinus absurdissimum censuit, quod hæresis Donatistarum post annum Domini 300 ex Carthagine esset propaganda in omnem terram, libro de unitate Ecclesiæ, cap. 14 et 15. quanto magis absurdum erit nunc post annum 1577 Hæresim Lutheranam vel Calvinianam ex Wittemberga vel Geneva in omnem terram esse diffundendam?

CAPUT VIII.

Nota quinta.

Quinta nota est Successio Episcoporum in Romana Ecclesia ab Apostolis deducta usque ad nos; hinc enim dicitur Apostolica. Ac propterea omnes veteres hæc successionem, tanquam argumento evidentissimo uti sunt ad veram Ecclesiam ostendendam. Irenæus lib. III, c. 3. enumerat Episcopos Romanos a Petro, usque ad Eleutherium, qui suo tempore sedebat. Ac dicit, 'per hæc successionem confundi omnes hæreticos. Tertullianus in lib. de præscript.: « Cedant, inquit, hæretici origines Ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum, ita per successionem ab initio decurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris habuerit auctorem et antecessorem. Hoc enim modo Romanorum Ecclesia Clementem a Petro ordinatum refert. » Confingant tale aliquid hæretici. Eusebius in historia et in Chronico, et Hieronymus ac Prosper, qui Chronicon Eusebii continuaverunt, diligentissime annotant successionem Romanorum Episcoporum, ut inde continuatio Ecclesiæ manifesta sit. Epiphanius hæres. 27. quæ est Carpocratis, enumerat ordine Pontifices Romanos, et subjungit: « Et ne quis, inquit, miretur, quod tam exacte singula recensemus. Per hæc enim semper claritas ostenditur. »

Opiatus Milevitan. lib. II contra Parmenianum, enumerat omnes Romanos Pontifices a Petro usque ad Siricium, qui tunc se-

debat, ut ostendat non esse Ecclesiam apud Donatistas, qui per similem successionem ad Apostolos ascendere non poterant, et subdit: « Vos, inquit, vestræ cathedræ originem ostendite, qui vobis vultis sanctam Ecclesiam vindicare. »

Denique Augustinus in epist. 165. ad Geronosum, ad eundem finem enumerat Pontifices Romanos a Petro usque ad Anastasium, qui tunc sedebat. Et in Psalmo contra partem Donati: « Numerate, inquit, Sacerdotes, vel ab ipsa sede Petri, et in ordine illo Patrum, quis cui successerit, videte. Ipse est petra, quam non vincunt superbiæ inferorum portæ. » Et lib. contra epist. fundamenti, cap. 4.: « Tenet me, inquit, in Ecclesia ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascebas oves suas Dominus commendavit, usque ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum. »

Si ergo veteres tanti fecerunt ad veram Ecclesiam ostendam continuationem 12, vel 20, vel 40 Pontificum, quanti nos facere debemus continuationem non interruptam Pontificum 200 et amplius? præsertim cum videamus defecisse alias Apostolicas sedes, Antiochenam, Alexandrinam et Hierosolymitanam, in quibus posteaquam a Persis, vel Saracenis, ea loca Romanis adempta sunt, quod accidit ante annos 900, aut nulla, aut obscurissima fuit successio. Et in ipsa urbe Roma toties mutata esse formam temporalis domini, nunc Imperatoribus, nunc Regibus Gothorum, nunc Exarchis Græcorum, nunc etiam Consulibus, sive iuste, sive injuste dominantibus, et ipsam urbem aliquoties eversam, et tamen sedem Petri nunquam defecisse, neque eversam fuisse, sed immobilem semper permansisse.

Sed ut vis hujus argumenti melius intelligatur, aliqua notanda sunt. Primum est, non posse ullo modo Ecclesiam esse sine Pastoribus et Episcopis, ut recte docet Cypr. in epist. 9. lib. IV, ubi dicit, Ecclesiam esse plebem Episcopo adunatam, et Episcopum esse in Ecclesia, et Ecclesiam in Episcopo. Quare Hieron. in lib. cont. Luciferianos: « Ecclesia, inquit, non est, quæ non habet Sacerdotes. » Id quod aperte probatur ex Paulo Ephes. IV: *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios Pastores et Doctores ad consummationem Sanctorum, in edificationem corporis Christi, donec*

occurramus omnes etc. (1) Ubi docet Apostolos, futuros pastores in Ecclesia usque ad diem judicii; Tunc enim occurramus Domino in unitate fidei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Esse autem Episcopos Pastores hujus gregis, docet idem Apostolus, apud Lucam Act. XX: *Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei* (2). Sed nec Lutherus id negat, quin potius in lib. de Eccl. et Conc. inter notas Ecclesiæ ponit, habere veros pastores. Ex quo sequitur, eam non esse veram Ecclesiam, quæ aut nullos, aut non veros habet pastores.

Nota secundo, illos solos in Ecclesia semper habitos fuisse veros Episcopos, qui ab Apostolis per legitimam successionem et ordinationem descendisse ostendebantur. Omnes autem alios fures et latrones, quippe qui non per ostium intrassent, sed ascendissent aliunde: Nam constat, Christum, a quo Ecclesia novi Testamenti coepit, duodecim Apostolos tantum elegisse Episcopos et Sacerdotes, et eis commisisse omnem auctoritatem pasceendi et gubernandi Ecclesiam; Apostolos autem postea elegisse atque ordinasse alios Episcopos, et eis tradidisse similem potestatem, alios deinceps ordinandi: Id quod ex historiis non solum antiquis Eusebii et similium, sed etiam ex ipsis Centuriis Magdeburgensium aperte ostenditur. Et hinc est quod Paulus, qui extra ordinem Apostolus a Christo post ascensionem in cœlum factus est; non fuisset agnitus in Ecclesia pro tali, nisi prius in Ecclesia baptizatus fuisset, et ab Apostolis dexteram accepisset; imo et ab illis ordinatus fuisset, ut patet ex Act. IX et XIII et Gal. I. Itaque sicut in populo Testamenti veteris, qui per carnalem generationem propagabatur, nulli erant de populo illo Dei, nisi qui descendebant a duodecim filiis Jacob; nulli Sacerdotes, nisi qui descendebant a Levi per Aaron. Et idcirco diligentissime tunc conservabantur genealogiæ, ut patet ex toto veteri Testamento: ita in populo Testamenti novi, qui spirituali generatione multiplicantur, nulli sunt Christiani, nisi per Apostolos, vel eorum successores, aut ab eis missos, conversi; nulli Episcopi, nisi qui eisdem legitime

(1) Eph. IV, 11 et 12. — (2) Act. XX, 28.

succedunt, et ideo tam diligenter annotantur a nostris Episcoporum successiones.

Nota tertio, duo requiri, ut aliquis Episcopus dicatur ab Apostolis legitime descendere, et proinde esse legitimus Episcopus. Unum est successio, alterum est ordinatio. Quantum ad successionem, id requiritur, ut is qui verus Episcopus haberi cupit, succedat alicui Apostolo, quomodo Clemens successit Petro, et Polycarpus Joanni, vel certe ut succedat alicui, quem aliquis Apostolus fecerit Episcopum, quomodo Ignatius successit Evodio, et Anianus Marco, quos Petrus fecerat Episcopos, vel demum, si Episcopatus est novus, ut fiat Episcopus ab eo, qui habet Apostolicam auctoritatem, qui est solus Rom. Pontifex. Nam, ut B. Augustinus scribit in epist. 162. in Romana Ecclesia semper viguit Apostolicæ Cathedralis principatus.

Ratio hujus est, quia institutio novorum Episcopatum non potest perlinere ad illum, qui habeat definitam regionem, quales sunt Episcopi particulares, sed ad eum, qui toti Ecclesiæ preest, et cui proprie cura incumbit Ecclesiam propagandi, quales fuerunt omnes Apostoli. Petrus quidem ex officio, et cæteri ex delegatione, et quicumque aliter intrat, non est de Ecclesia Apostolica, cum non possit ostendere originem suam ab Apostolis. Nec tamen ob id negamus, quin etiam Patriarchæ et Metropolitanæ aliquando possint novos Episcopatus erigere, quod sanctum Athanasium in Oriente; et sanctum Bonifacium in Germania fecisse constat; modo a sede Apostolica facultatem habuerint.

Quantum ad ordinationem autem, requiritur, ut qui sit Episcopus, ordinetur a tribus Episcopis, qui et ipsi sint ab aliis ordinati, et illi ab aliis, donec ad Apostolos veniant. Id clare habetur Canon I Apostolorum, ubi præcipitur, ut Episcopus ordinetur a duobus vel tribus Episcopis, id est, a duobus assistentibus Metropolitanis, vel a pluribus. Item Anaclætus epist. 2. docet, Jacobum ordinatum fuisse Episcopum Hierosolymæ, a Petro, Jacobo, et Joanne, et eodem modo a tribus, ut minimum, omnes alios ordinari debere. Idem habetur in Concilio Nicæno I, cap. 4. et in Carthago. IV, cap. 2. Imo Apostolus hoc ipsum indicat, cum I. Tim. IV scribit: *Noli negligere gratiam que in te est, que data est tibi cum impositione manuum*

(1) I. Tim. IV, 14.

Presbyterii (1): Siquidem nomine Presbyterii intelligit cœtum Episcoporum, qui simul cum ordinante imponebant manus super caput ordinandi, ut exponit Chrysostomus, Theophylactus, et Œcumenius: Neque mirum est, Episcoporum cœtum vocari Presbyterium; nomen enim Presbyteri commune erat olim Presbyteris et Episcopis, ut patet ex epist. Irenæi ad Victorem, quæ est apud Eusebium lib. V hist. cap. 24. Ubi Irenæus vocat Presbyteros Romanos Pontifices, Victorem, Anicetum, Pium, Telesphorum et Xystum. Itaque dubium esse non potest, quin requirantur ordinariæ tres, ut minimum, Episcopi, ad novi Episcopi ordinationem, nisi forte ex dispensatione cum uno Episcopo ordinante adsint Abbates infulati, qui vicem Episcoporum gerant, ut aliquando fieri solet ob Episcoporum raritatem.

Nota quarto, antiquos hæreticos consuevisse, ut plurimum Ecclesiam imitari in ordinatione Episcoporum, ut patet ex Cypriano I. lib. epist. 3. et Augustin. epist. 163. et ideo sanctos Patres non reprehendisse in eis, nisi defectum successionis, et ex eo solum probasse, eos non esse veros Episcopos, quippe qui ad Ecclesiam Apostolicam non pertinerent, cum ab Apostolis per successionem non ducerent originem. Nostris autem temporis hæretici neutrum habent, id est, nec ordinationem, nec successionem, et propterea longe inverecundius, quam ulli unquam alii hæretici, sibi nomen et munus Episcopi usurpant.

Ex quo argumentum insolubile sumitur hoc modo. Ecclesia non potest esse sine Episcopis, ut ostendimus, ut patet ex Cypriano non sunt Episcopi, nam non habent ordinationem, nec successionem ab Apostolis: igitur apud eos non est Ecclesia. Et quidem quod nec Lutherus, qui habitus est Episcopus Wirtembergensis, nec Zwinglius, qui habitus est Episcopus Tigurinus, nec Œcolampadius, qui in ipso sepulchri Epitaphio vocatur primus Basileæ Episcopus, nec Calvinus, qui dictus est Episcopus Genevensis, nec ulli alii ordinati sint a tribus Episcopis, neque ex dispensatione ab uno, assistentibus Abbatibus, notissimum est, nec ipsi negant. Ergo saltem Patribus Nicæni et Carthaginiensis Concilii, imo et ipsis Apostolis, qui statuerunt, Episcopum a tribus Episcopis debere ordinari, isti non sunt Episcopi, eis-

que convenit, quod Cyprianus lib. de simplicitate Prælatorum ait: « Si sunt, qui se ultro apud tæmarios convenas sine divina dispositione perficiunt, qui se Præpositos sine ulla ordinationis lege constituunt, qui nemine Episcopatum dante, Episcopi sibi nomen assumunt. »

Respondet Brentius: Nos legitime vocati sumus a populo et magistratu, et ab eis Episcopatum accepimus, et non nos intrusimus. At contra; Nam hic non disputamus de electione Episcopi, quam scimus varie variis temporibus celebratam. Constat enim Apostolos et veteres Romanos Pontifices, misisse Episcopos ad varias civitates, sine ullo consensu populorum requisito. Constat enim, aliquando populum simul cum Clero Episcopum elegisse, aliquando solum Clerum. Cæterum quomodocumque fieret electio, semper fuit necessaria ordinatio, quam non populus, sed soli Episcopi, et quidem tres ut minimum, regulariter conferebant, quod nemo nescit, nisi qui nihil legit. Dicit ergo Lutherus, a quibus Episcopis ordinatus fuerit Antistes Wirtembergensis. Dicant etiam cæteri, a quibus fuerint ordinati: sed nec dicant, nec dicere possunt.

Deinde, quod non successerint in Episcopatu antiquis Episcopis, certissimum est, tum quia in omnibus urbibus ubi isti se fecerant Episcopos, erant antea, et sunt etiam modo in plerisque locis Episcopi Catholici, qui legitime successerunt antiquis; non autem succedunt, nisi Episcopis defunctis, aut legitime depositis. Tum etiam, quia ipsi fatentur, se primos esse earum urbium Episcopos. Certe Basileæ exstat adhuc epitaphium ad sepulchrum Œcolampadii, ubi dicitur, ut paulo ante notari, et ego ipse legi, non sine risu, Œcolampadius primus illius urbis Episcopus. De istis ergo dici potest, quod ait Cyprianus lib. I, epist. 6. ad Magnum: « Novatianus, inquit, in Ecclesia non est, neque Episcopus computari potest, qui Apostolica traditione contempta, nemini succedens, a seipso ordinatus est. » Et infra: « Aut pastor haberi quomodo potest, qui manente vero pastore, et in Ecclesia Dei ordinatione succedanea, presidente, nemini succedens, et a seipso incipiens, alienus fit et profanus? » Et lib. IV, epist. 2. ad Antonianum: « Cornelius, inquit, Episcopus factus est, cum Fabiani locus, id est, cum locus Petri, et

gradus cathedræ sacerdotalis vacaret, quo occupato de Dei voluntate, atque omnium nostrum consensione firmato, quisquis jam Episcopus fieri voluerit, foris fiat necesse est. » His similia sunt, quæ supra citavimus de successione legitima, ex Irenæo, Tertulliano, Epiphonio, Optato et Augustino.

Sed objiciunt primo, Episcopi Papistæ deseruerunt veram fidem, ergo non sunt amplius Episcopi, ergo merito possunt pii Ministri loca eorum occupare.

Respondeo ad hoc Brentii argumentum (admisso quod sit dubium, ubi sit vera fides, quamquam apud nos certissimum est esse) Episcopos Catholicos, qui per tot sæcula possederunt sedes suas pacifice, non posse eis privari, nisi legitime judicentur, et damnentur. Nam in omni controversia melior est conditio possidentis. Constat autem, Episcopos Catholicos in nullo legitimo iudicio esse damnatos. Quis enim eos damnavit, præter Lutheranos? At ipsi accusatores sunt, non iudices. Quis enim eos constituit iudices nostros? Præterea etiam si nostri jam damnati essent, non continuo illi succedunt, cum nemo eos Episcopos instituerit, qui habuerit instituendi Episcopos auctoritatem: nec veri sint Episcopi cum eos non ordinaverit, qui habuerit jus ordinandi, ut supra ostendimus.

Secundo, objicit Brentius ibidem, id est, in Prolegomenis contra Petrum a Soto. Caiphas legitime successit antiquis Pontificibus, et potuisset usque ad Aaronem deducere rajuores suos, et tamen non perierunt Apostoli, ut a Caipha ordinarentur; sed Caipha, et omnibus illis Pontificibus, qui legitime succedebant invitis, facti sunt Episcopi et Pontifices sine ulla successione, ergo etiam modo cum ordinari Episcopi imitentur Caiphas, licet sine eorum ordinatione et successione Episcopatum gerere.

Respondeo, sacerdotium Aaronicum fuisse temporale, et solum durasse usque ad inchoationem novi Testamenti; deinceps autem cepisse sacerdotium secundum ordinem Melchisedech a Christo institutum, cujus sacerdotii cum primitiæ fuerint Apostoli, non debuissent succedere Caiphas, sed esse principium novi sacerdotii, ut patet ex Psalm. CIX: *Tu es Sacerdos in æternum* (1); et ex cap. VII ad Hebræos. Sicut ergo ab Aaron usque ad Christum non fuerunt veri

(1) Psal. CIX, 4.

Sacerdotes, nisi qui successerunt Aaroni, ita ab Apostolis usque ad finem mundi non erunt veri Sacerdotes, nisi qui Apostolis succedent. Verum tamen est, quod ut cum honore sacerdotium Aaronicum deferretur ad sepulturam, Apostoli illud honorabant, ut patet ex Cypriano lib. 1, epist. 2, ad Cornelium, et lib. IV, epist. 9, ad Florentium Pupianum, ubi adducit illud ex Act. XXIII: *Nesciebam fratres, quia Princeps Sacerdotum est.*

Tertio, objicit Calvinus lib. IV Instit. cap. 2, §. 2 et 3, cur non enumeremus etiam successiones Episcoporum Africae, Aegypti et totius Asiae; et respondet ipsemet nobis insultans, quia perit ibi sacrosancta ista successio.

Respondeo, vel Calvinus ex eo, quod perit successio in illis locis, vult concludere, non esse Ecclesiam, vel esse Ecclesiam; si Primum, pro nobis facit: Nam si ibi non est Ecclesia, quia ibi non est successio, ergo hic est Ecclesia, quia hic est successio. Si secundum, respondemus, eos qui ibi ad veram Ecclesiam pertinent, non posse quidem ostendere successionem continuam Episcoporum suorum particularium, sed posse ostendere successionem continuam Episcoporum universalium, qui sunt Romani Episcopi, quibus illi subjectos se esse fatentur. Haec enim est causa, cur veteres Episcopi magis solliciti fuerint de successione Romani Pontificis, quam de sua. Irenaeus erat Episcopus Lugdunensis in Gallia, Optatus, et Augustinus erant Episcopi in Africa, Epiphanius Salaminae in Cypro, Eusebius Caesareae in Palaestina, et tamen nullus eorum texere voluit suae Ecclesiae successionem, sed Romanae tantum Ecclesiae. Satis enim illis videbatur ostendere continuam successionem in Ecclesia principali, cujus ipsi se membra esse gaudebant.

Quarto, objicit idem Calvinus. In Ecclesia Graeca adhuc servatur successio non interrupta Episcoporum, et tamen non est illa vera Ecclesia, secundum opinionem nostram, non igitur successio est Nota verae Ecclesiae.

Respondeo primum, non posse ostendi in Ecclesia Graeca certam successionem; nam imprimis fatetur Calvinus, in Asia, et Aegypto, et proinde Antiochia, Hierosolyma, et Alexandria interruptam fuisse successionem; sola restat Constantinopolitana Ecclesia ex Patriarchalibus, quae non videtur un-

quam caruisse proprio Patriarcha. At Constantinopolitana Ecclesia non est Apostolica, nec ostendit certam originem ab Apostolis; Tametsi enim Nicephorus Patriarcha in Chronologia conetur deducere ab Andrea Apostolo successionem Episcoporum Byzantii, tamen nulli veteres id tradunt, nec unquam a Patribus Ecclesiae Byzantina, sive Constantinopolitana dicta est Apostolica, et Patres Concilii Constantinopolitani I in ep. ad Damasum Romanum Pontificem, aperte fatentur, Ecclesiam illam novellam esse. Itaque habet quidem Ecclesia Constantinopolitana qualemcumque successionem a tempore Constantini hucusque, non autem ab Apostolicis temporibus, quod praecipue quaeritur.

Dico secundo, argumentum a successione legitima adferri a nobis praecipue ad probandum non esse Ecclesiam, ubi non est haec successio, quod quidem evidens est; ex quo tamen non colligitur necessario, ibi esse Ecclesiam, ubi est successio. Itaque hoc argumentum probamus evidenter, non esse Ecclesiam apud Lutheranos. Quod autem apud Graecos non sit Ecclesia, probamus alio modo, quia nimirum convicti sunt legitime in tribus plenariis Conciliis, Lateranensi, Lugdunensi, et Florentino, de schismate et haeresi: Ac praecipue de haeresi circa processionem Spiritus sancti a Filio, quam esse manifestam haeresim, Lutherani et Calvinistae etiam confitentur.

Adde ultimo, quod omnes Ecclesiae illae Patriarchales habuerunt per longa tempora Episcopos manifestos haereticos, et proinde interrupta est veterum Pastorum successio.

Quinto, objicit idem Calvinus, veteres Patres, qui ostendunt Ecclesiam ex successione Pontificum Romanorum, id sapere, quia illis temporibus constabat non fuisse mutatam fidem et religionem in Ecclesia Romana; at nunc contrarium constat.

Respondeo, vel intelligit Calvinus, eo tempore constitisse Catholicis tantum, vel Catholicis simul et haereticis, quod in Romana Ecclesia non esset mutata religio. Si primum assumat, nihil dicit, nam etiam hoc tempore Catholicis constat, non esse in Romana Ecclesia mutatam religionem. Si secundum asserat, aperte mentitur. Nulli enim fuissent haeretici, si semper omnes putassent in Romana Ecclesia esse veram fidem. Praeterea Donatistae Romanam Ecclesiam oppugna-

bant, ut nunc faciunt Lutherani et Calvinistae.

Optatus lib. II, cont. Parmenianum: «Unde est, inquit, quod claves Regni vobis Donatistae usurpare contenditis, qui contra cathedram Petri vestris presumptionibus et audaciis sacrilegio militatis?» Et August. lib. II, contra litteras Petil. cap. 31: «Cathedra tibi quid fecit Ecclesiae Romanae, in qua Petrus sedit, et in qua nunc Anastasius sedet? Cur appellas cathedram pestilentiae, cathedram Apostolicam?» Et tamen Optatus et Augustinus a successione ista contra Donatistas argumentantur, ut supra diximus.

CAPUT IX.

Nota sexta.

Sexta Nota est conspiratio in doctrina cum Ecclesia antiqua. Vera enim Ecclesia dicitur Apostolica teste Tertull. lib. de praescript. non solum propter successionem Episcoporum ab Apostolis, sed etiam propter doctrinam consanguinitatem, ut ipse loquitur, quia videlicet doctrinam retinet, quam Apostoli tradiderunt. Certum autem est, antiquam Ecclesiam primis quingentis annis veram Ecclesiam fuisse, et proinde Apostolicam doctrinam retinuisse. Quare laudatur Theodosius Imperator a Sozomene lib. VII, hist. cap. 42, quod hac arte compesceverit haereticos sui temporis. Jussit Principes seculorum convenire, deinde petiit, an existimarent, antiquos Patres, qui Ecclesiam rexe- rant ante dissidium illud, quod tunc de religione ortum fuerat, recte consensisse, et vere sanctos et Apostolicos fuisse, quod cum illi concessissent, subjunxit: «Examinemus ergo doctrinam vestram ad illorum scripta, et si cum illis consenserit, retineatur, sin minus, abiciatur.»

Jam duobus modis possemus ex hac Nota probare nostram esse veram Ecclesiam, non autem adversariorum. Primo, proferendo sententias veterum, quibus singula nostra dogmata confirmarem, adversariorum refutarem; sed hic modus prolixissimus esset, et multis calumniis et objectionibus obnoxius. Altera via est brevior et certior, nimirum ostendendo primum ex confessione

adversariorum, nostra dogmata esse doctrinam omnium veterum. Deinde, dogmata adversariorum habita fuisse in Ecclesia antiqua pro exploratis haeresibus. Sic enim constabit, doctrinam nostram conspire cum doctrina veterum Catholicorum, doctrinam vero illorum conspire cum doctrina veterum haeticorum.

Ac primum Calvinus in sua Institutione cum nostra oppugnat, passim fatetur, se repugnare toti antiquitati: Ex quo sequitur, nostra esse omnino antiquitati consentanea. Sic igitur ait lib. II, cap. 2, §. 4. «Semper apud Latinos nomen liberi arbitrii existit, apud Graecos vero ἀνεξόριστος vocabulum multo arrogantius.» Et infra §. 8. «Ego vero neque ipse hujusmodi vocem usurpare velim, et alios, si me consulant, abstinere optarim.» Ibidem dicit, omnes veteres, excepto Augustino, in hac re plus aequo extulisse humanas vires, et de libero arbitrio aut variasse, aut vacillasse, ut nihil certi eorum scriptis sumi possit.

Ita profitetur, se nullum veterum, excepto Augustino, secuturum; et paulo post etiam Augustinum deserit. Nam lib. II, cap. 3, §. 7 reprehendit illam Augustini sententiam, ex epist. 106. voluntatem nostram cooperari gratia, non ut praeviam, sed ut pedisequam, atqui, ait Calvinus, nec ut pedisequam cooperari, sed simpliciter totum fieri a gratia. Et lib. III, cap. 11, §. 15. «Ac ne Augustini quidem, inquit, sententia per omnia recipienda est, qui gratiam ad sanctificationem refert, quia in vita novitate regeneramur per spiritum.» Itaque in articulo de gratia et libero arbitrio fatetur Calvinus se toti antiquitati repugnare. Item lib. II, cap. 14, §. 3. «Excusari non potest veterum error, inquit, qui dum ad Mediatoris personam non attendunt, totius fere doctrinae, quae in Evangelio Joannis legitur, jejunum observant sensu, seseque implicant multiloquiis.» Docet hoc loco Calvinus, Filium Dei subjectum esse Patri etiam ratione Divinitatis; et quia omnes veteres contrarium doceant, ipse ait, omnes errasse, neque eorum errorem excusabilem esse.

Item lib. II, cap. 16, §. 9. «Fabula, inquit, de loco subterraneo, qui dicitur Limbus, tametsi magnos auctores habeat, tamen nihil aliud quam fabula est.» Vocat magnos auctores, antiquos Patres; nam scholasticos Doctores non solet appellare, nisi Sophistas.

Item lib. III, cap. 3, § 40: «Ab uno Augustino, inquit, sumant Lectores, si quid de sensu antiquitatis habere volunt. Porro inter illum et nos, hoc discrimini videri potest, quod ipse morbum concupiscentiae, tunc demum peccatum fieri docet, cum appetitioni cedit voluntas, nos autem illud ipsum pro peccato habemus, quod aliqua omnino cupiditate contra legem Dei homo titillatur, imo ipsam pravitatem, quae huiusmodi cupiditates nobis generat, asserimus esse peccatum.» Hic aperte omnibus Patribus se fatetur contrarium, atque ipsi etiam Augustino, in quaestione de concupiscentia, quae praecipua quaestio est. Nam ex hoc fundamento deducunt non esse in nobis veram iustitiam, sed tantum imputativam, et nulla esse bona merita, imo omnia opera esse peccata.

Item lib. III, cap. 4, § 38: «Omnes fere veteres, inquit, quorum libri existunt, aut haec in parte lapsi sunt, ubi de satisfactione agitur, aut nimis aspere et dure locuti sunt.» Item lib. III, cap. 5, § 40: «Ante mille et trecentos annos usu receptum fuit, ut precationes fierent pro defunctis. Sed veteres omnes, fateor, in errorem abrepti sunt.» Item lib. III, cap. 15, § 2: «Usi sunt, fateor, passim vetusti Doctores nomine meriti.» Et infra dicit, pessime consuluisse fidei sinceritati, qui hoc nomen invenit. Item lib. IV, cap. 4, § 40: «Peccavit antiquitas, immodica severitate, quod plus requireret in Episcopo, quam Paulus requirat, ac praesertim successu temporis, coelibatam.» Item lib. IV, cap. 12, § 8: «Excusari nullo modo potest immodica veterum austeritas, quae et prorsus Domini praescripto dissidebat, et erat mirum in modum periculosa, cum peccatori poenitentiam solemnem nunc in septem, nunc in quatuor, nunc in tres annos, nunc in totam vitam indiceret.» Nota, Calvino ita videri hoc asperum, quia ipse putat, per fidem sic justificari hominem, ut nihil pene luendum restet. Quod si verum esset, rectissime accusaret omnes veteres; proinde sequitur sententiam nostram de poena remanente post remissionem culpae, iudicio Calvini sententiam esse omnium veterum.

Item lib. IV, cap. 12, § 20: «Non in totum excusare audeo veteres; qui et superstitionis quaedam audeo semina jecerint, et occasionem praebuerint tyrannidi, quae postea exorta est, et tunc passim invaluerat, superstitionis Quadragesimae observatio, quia et vulgus

eximium aliquod obsequium prestare se Deo in ea existimabat, et pastores eam commendabant pro sancta imitatione.» Et infra: «Fuit igitur ~~ex~~ et superstitionis plena, quod titulo ac colore imitationis Christi jejunium ordinabant.» Ibidem § 23: «Quod Sacerdotibus interdictum fuit conjugium, id factum est impia tyrannide.» Quando autem fuerit interdictum, notat ipse in margine ponens: Siricius in epistola ad Episcopos Hispaniae. Porro Siricius fere ante annos 4200 sedit. Et infra subiungit de hac lege: «Haec quae videbantur reverentiam sacerdotio conciliare, magno plausu etiam antiquitus recepta esse fateor.»

Idem lib. IV, cap. 15, § 20: «Quod multis ab hinc saeculis, adeoque ab ipso fere Ecclesiae exordio usu receptum video, ut in periculo mortis Laici baptizarent, si Minister in tempore non adesset, non video quam firma ratione possit defendi.» Item lib. IV, cap. 18, § 21: «Excusari non posse arbitror, veteres, qui aliquod in actionis modo peccaverint; imitati sunt enim Judaicum sacrificandi morem magis, quam ut ordinaverit Christus, aut Evangelii ratio sinebat.» Haec Calvinus.

Jam Centuriatores in singulis centuriis ad finem 4. capituli, annotant, omnes fere Doctores illius saeculi, docuisse ea dogmata, quae nos hoc tempore temur, quae ipsi novos sanctorum Patrum vocant. Et quia de omnibus dicere nimis longum esset, annotabo solum aliqua pauca ex 2, 3, 4 et 5, Centuriis.

In secunda ergo Centuria cap. 4, col. 59, de libero arbitrio, dicunt, id ab omnibus Patribus ejus saeculi concessum fuisse: «Eodem, inquit, modo Clemens liberum arbitrium ubique asserit, ut appareat in ejusmodi tenebris, non tantum fuisse omnes ejus saeculi Doctores, verum etiam in posterioribus eas subinde crevisse et auctas esse.»

Notandum autem est, Lutheranos habere articulum de libero arbitrio pro fundamento totius suae doctrinae. Lutherus enim in assert. artic. 36. dicit, hunc articulum esse optimum, et summum rerum suarum, adeo ut articuli de Papatu, de Conciliis aliisque similibus rebus nugae dici possint. Itaque in praecipua controversia, et in ipsa summa rei omnes veteres (testibus Magdeburgensibus) nobis favent. Deinde col. 60.: «Doctrina, inquit, de justificatione negligentius et ob-

scarius ab his Doctoribus tradita est, videlicet, non docent nos sola fide justificari.» Et Centur. III, cap. 4, col. 83. «Videas, inquit, in Doctorum hujus saeculi scriptis, non obscura vestigia invocationis Sanctorum.» Et col. 85. «Martyrium immodice extulerunt omnes hujus aetatis Doctores.» Nolunt enim Lutherani esse martyrium genus quoddam Baptismi, aut ullo modo expiari peccata per martyrium.

Centuria IV, col. 295. ponunt testimonia veterum fere omnium illius saeculi, ut Athanasii, Basilii, Nazianzeni, Epiphani, Ephrem, Ambrosii, et Prudentii, pro invocatione Sanctorum, quam ipsi tamen idololatriam vocant.

Centuria V, col. 500. «Sicut, inquit, prioribus aliquot saeculis doctrina de libero arbitrio depravata est, ita hoc etiam etc.» Et infra: «Etiamsi autem interdum bene, et sane videantur loqui, tamen tandem liberum arbitrium in rebus etiam spiritualibus in sua conversione statuunt.» Et col. 506.: «Nimirum haec aetas bonis hominum operibus adscriptis, id quod ex depravato articulo justificationis emanat etc.» Et statim citant omnium veterum illius saeculi, etiam Augustini, multa testimonia, quod opera sint meritoria; quod ipsi pro magno errore habent.

Porro eleganter adversus istos, qui omnes antiquos errasse dicunt, loquitur Tertull. lib. de praescrptionibus: «Age, inquit, nunc omnes Ecclesiae erraverint; deceptus sit et Apostolus de testimonio suo reddendo quibusdam. Nullam respexerit Spiritus sanctus, uti eam in veritate deduceret, ad hoc missus a Christo, ad hoc postulatus de Patre, ut esset Doctor veritatis. Neglexerit officium Dei villicus, Christi Vicarius, sinens Ecclesiam aliter interim intelligere, aliter credere, quod ipse per Apostolos praedicabat. Et quid verisimile est, ut tot ac tante in unam fidem erraverint? . . . Audeat ergo aliquis dicere, errasse eos, qui tradiderunt? Quoquo modo sit erratum, tamdiu utique erravit error, quamdiu haereses non erant. Aliquos Marcionitas et Valentinianos liberanda veritas expectabat. Interea perperam evangelizabatur. Tot millie millium perperam tineta etc.»

Nunc ad alteram partem ut accedamus, praemittendum est, in Ecclesia antiqua illos errores habitos esse communiter ab omnibus pro exploratis et damnatis haeresibus, qui

ponuntur in Catalogo haeresum ab Irenaeo, Hieronymo, Epiphanio, Philastro, Augustino, Theodoret, Damasceno, aliisque probatis auctoribus: Nam illi cum essent viri sancti et docti, numquam fuissent ausi, simpliciter in Catalogo haeresum referre ea dogmata, de quibus in Ecclesia dubitari scivissent. Et praeterea neminem legimus, qui unquam contradixerit his Patribus, tanquam qui non iuste aliquem notassent haereseos. Hoc praemisso, aggrediamur Catalogum.

Simoniani docebant, salvari homines secundum gratiam Simonis, quem Deum faciebant, «et non secundum opera iusta», inquit Irenaeus lib. I, cap. 20. Eunomiani similiter docebant, non posse homini ulla peccata nocere, modo fidem habeat, ut Augustinus testatur lib. de haeres. cap. 54, qui etiam lib. de fide et operibus cap. 14, dicit hanc haeresim de sola fide sufficiente ad salutem sine operibus ortam esse tempore Apostolorum, ex non intellecto Paulo, et propterea contra hanc haeresim stylium praecipue direxisse alios Apostolos in suis epistolis, id est, Petrum, Joannem, Jacobum, et Judam. At haec eadem est sententia omnium sectariorum hujus temporis.

Lutherus in lib. de captivitate Babylonica cap. de Eucharistia: «Non alia via, inquit, potest homo cum Deo convenire: aut agere, quam per fidem; opera ille nihil curat.» Ibidem: «Tam dives est Christianus, ut non possit perire etiamsi velit, quantumcumque male vivat, nisi nolit credere.» Et si autem Calvinus, Brentius, et alii quidam conentur nonnihil temperare hanc sententiam, dum dicunt, opera bona esse necessaria; tanquam effectus fidei, tamen adhuc haerent in eodem errore; nam etiam posita ista necessitate, docent, non mereri ullo modo vitam aeternam, etiamsi Deus ea requirat, tanquam testimonia fidei. Haec autem erat ipsissima haeresis Simonis, qui dicebat, hominem salvari per gratiam, non per opera iusta. Praeterea posita illa necessitate operum, docent omnes sectarii: Si quis post omnia scelera patrata habeat actum fidei, nullum ei peccatum imputari, quod nihil est aliud, quam quod Eunomius et Lutherus docent.

Deinde Florini haeresis fuit, Deum esse causam peccatorum, quam Ireneus apud Eusebium lib. V hist. cap. 20, dicebat esse plusquam haeresim, quam etiam tribuit Vincentius Lirinensis in suo Commonitorio

Simoni Mago. Eamdem sine ullo pudore docet Calvinus lib. I. Instit. cap. 18, §. 2. : « Non solum permisso, inquit, sed etiam voluntate Dei, homines peccant, ita ut nihil ipsi deliberando agitent, nisi quod Deus apud se decreverit, et arcana directione constituit. » Et lib. III, cap. 23, §. 24, dicit Dei non solum prævisione et permissione, sed etiam voluntate in peccatum lapsum esse Adamum. Et infra cap. 24, §. 14. : « Quod, inquit, aliqui verbum Dei audire contemnunt, ipsorum est pravitas, sed in hanc pravitatem a Deo addicti sunt, ut in eis potentiam suam, et severitatem ostendat. »

Idem aperte docuit Lutherus in lib de servo arbitrio, ubi dicit: illud velle, quo Judas voluit Christum prodere, fuisse opus Dei, nec fuisse in manu Judæ, aut ullius creaturæ, mutare illam voluntatem. Similiter docuit Petrus Martyr in Commentario cap. II. lib. I. Reg. et Philippus Melancthon in Commentario cap. VIII ad Romanos, ubi dicit, ita fuisse opus Dei Judæ proditorem, ac Pauli conversionem; quæ commentaria adeo dicuntur placuisse Luthero, ut diceret, Philippum secundum esse a Paulo: Hunc tamen errorem Philippus retractavit, tum in Locis, tum in Apologia art. 19. Confessionis Augustanæ.

III. Origenis hæresis fuit perdidisse Adamum imaginem Dei, ad quam creatus fuerat, testis est Epiphanius hæres. 64. Idem docet Calvinus lib. II, Instit. cap. 4, §. 3. : « Per peccatum, inquit, primi hominis oblitterata est celestis imago. » Item Origenis fuit error, infernum nihil esse, nisi conscientie horrorem, teste Hieronymo in epist. ad Avitum. Idem docet Calvinus lib. III. Instit. cap. ult. §. ult.

IV. Peputiani hæretici, ut ait Augustinus lib. de hæres. cap. 27. tantum dant mulieribus principatum, ut sacerdotio quoque apud eos honorentur. Lutherus art. 13. ex his, quos Leo X damnavit, dicit in Sacramento Pœnitentiæ æque absolvere posse mulierem, vel puerum, atque Episcopum, vel Papam; Et jam re ipsa Protestantibus in Angliâ mulier quædam est summus Pontifex.

V. Proclus hæreticus apud Epiphanius hæres. 64. dicebat, peccatum in renatis semper vivere; concupiscentiam enim vere esse peccatum, nec tolli per Baptismum, sed sopiri per fidem; Quod idem postea docuerunt Messaliani hæretici apud Theodoretum l. IV

de hæreticis fabulis. Hæc est ipsissima sententia Lutheri artic. 2. et 31. atque in assertionibus eorundem articuloꝝ. Item Philippi in locis communibus cap. De peccato originis, et Calvinus lib. IV Instit. cap. 15. §. 10.

VI. Novationorum error præcipuus erat, non esse in Ecclesia potestatem reconciliandi homines Deo, nisi per Baptismum. Postea etiam addiderunt, non debere baptizatos inungi Chrismate ab Episcopo. Ita refert Theodoret. lib. III de hæret. fabul. et S. Cornelius Papa apud Eusebium lib. VI, cap. 33. hist.

Quæ sententia pro parte priore expresse Calvinistarum est. Nam Calvinus lib. IV Inst. cap. 49. §. 47. sic ait, nullum esse Pœnitentiæ Sacramentum, præter Baptismum: « Quod vero Hieronymus ait: Pœnitentiam esse secundam tabulam post naufragium; plane impium est, et excusari non potest. » Pro altera parte est omnium Lutheranorum. Lutherus de captivitate Babylonica, cap. de Eucharistia, tria tantum agnoscit Sacramenta, Baptismum, Pœnitentiam, et Panem. Tamen infra cap. de Extrema unctione, rejicit Pœnitentiam. Confessio Augustana art. 12. disertè rejicit Confirmationem. Et Calvinus lib. IV Instit. cap. 19. §. 5. et sequent. dicit, Chrisma nostrum esse oleum Diaboli mendaciis pollutum, et propterea Calvinistæ ex illo ocreas suas inungunt, cum possunt.

VII. Sabellius docuit, unam tantum esse personam in Deo, non tres, testis Epiphanius hæres. 37. Idem docuit nostro tempore Michael Servetus lib. I de Trinitate, sine ulla ambiguitate, et nunc ea sententia in multis locis regnat.

VIII. Manichæorum, inquit Hieronymus in præfatione Dialogorum contra Pelagianos, « est, hominum damnare naturam, et liberum auferre arbitrium. » Et Augustinus de hæres. cap. 46. : « Peccatorum originem, inquit, non tribuit Manichæi libero arbitrio. » Idem aperte sectarii omnes. Lutherus art. 36. dicit, liberum arbitrium esse rem de solo titulo. In assertionibus autem ejusdem articuli dicit, esse titulum sine re, et omnia ex necessitate absoluta evenire. Et propterea libro, quem scripsit contra liberum arbitrium in Erasmus, nomen posuit, de servo arbitrio. Calvinus lib. II. Instit. cap. 2, 3 et 4, non permittit homini liberam electionem ulla in re, adeo ut ne ipsum quidem nomen tolerare possit. Hoc tamen est magis impius

Calvinus Manichæo, quod Manichæus Deo malo tribuat peccatorum originem, Calvinus Deo bono.

Manichæi præterea accusabant passim Patres Testamenti veteris, ut Abraham, Samsonem, Saram, Rebecca, et similes, ut Augustinus testatur lib. XXII. contra Faustum, et duobus libris cont. Adversarium Legis et Prophetarum. Idem fecit Calvinus. Nam lib. III, cap. 2, §. 31. Instit. : « Sara, inquit, multis modis peccavit, cum ancillam viro suo supposuit. Rebecca vero variis fraudibus, et imposturis Dei veritatem corrupit, cum malo artificio filii benedictionem procurat, maritum decipit, filium mentiri cogit. » Item lib. III, cap. 5, §. 8. : « Superstitione et præpostero zelo non caruit factum Judæ Machabei, qui oblationem misit pro mortuis in Hierusalem. » Item lib. III, cap. 14, §. 11. dicit, Abraham fuisse idololatram. Item lib. III, cap. 20, §. 15. : « In Samson, inquit, cum ait: Robora me Domine etc. vitiosa cupiditas vindictæ dominata est. » Item lib. IV, c. 15, §. 22. posteaquam docuerat, mulieri in nullo casu licere baptizare, subdit: « Nec in exemplum trahi debet, quod Sephora stulta mulier circumcidit, in quo multis modis graviter peccavit. »

IX. Donatistæ Ecclesiam ex solis justis constare volebant, atque inde deducebant, Ecclesiam visibilem periisse de orbe terrarum, et in sola Africa remansisse, ut Augustinus docet lib. de unit. Ecclesiæ, cap. 12. Idem Catholicos crudelissime trucidabant, oderant præcipue Monachos et Episcopos, quos Phariseos vocabant, et in primis Episcopum Romanum, cujus sedem cathedram pestilentia appellabant, altaria frangebant, Ecclesias spoliabant, sacros calices vendebant, Eucharistiam canibus dabant, sacrum Chrisma projiciebant, ut patet ex Augustino lib. II. cont. Petilian. cap. 51. et 61. lib. III, cap. 40. et epist. 163. et alibi. Idem ex Optato lib. II et VI contra Parmenian.

Eandem esse doctrinam et vitam Calvinistarum certum est, nam Ecclesiam ex solis Bonis constare, docet Calvinus lib. IV Instit. cap. 4, §. 7. quod etiam docet artic. 7. Confessionis Augustanæ. Ecclesiam visibilem a multis sæculis periisse, et nunc solum esse in Septentrionalibus partibus, ubi ipsi sunt, docent omnes, præcipue Calvinus lib. IV Instit. cap. 2, §. 2. Porro nihil eorum, quæ blasphemæ, vel crudeliter, vel sacrilege dixe-

runt Donatistæ, vel egerunt in Catholicos, et Sacramenta, atque altaria etc. omisisse Calvinistas, sed multa plura et majora dixisse, et egisse, patet ex historia Surti, et ex libro, qui nuper prodit, qui inscribitur: De furoribus Gallicis, et aliis auctoribus fide dignis.

X. Ariani docebant, Filium Dei esse Patre minorem, ut est apud Epiphanius hæres. 69. Deinde, iidem Ariani non recipiebant ullo modo traditiones non scriptas, ut docet Maximinus Episcopus Arianorum apud August. lib. I, cap. 2, et ult. cont. Maximum. Quam hæresim postea imitati sunt multi alii, ut Nestorius, Dioscorus, Eutyches, ut habetur in VII Synodo, act. 1. Denique iidem Ariani plura et majora sacrilegia patrarunt in Sacramenta, Altaria, Sacerdotes, Monachos, Sanctimonialia etc. quam Donatistæ, ut patet ex Athanasio in Apologia pro fuga sua, Ruffino lib. XI, hist. cap. 3. Theodoro lib. IV hist. cap. 19 et 20, et Victore Uticensi lib. II et III de Wandalica persecutione.

Primum errorem Arianorum aperte docent hoc tempore multi, qui Tritheitæ dicuntur, ut agnosci potest ex Prothesibus Valentini Gentilis. Quamvis autem Lutherus, Philippus, Calvinus, et similes habeant Ariam pro hæretico, tamen negare non possunt, quia in suis scriptis hujus erroris semina jecerint, unde postea orti isti novi Ariani, quos ipsimet impugnant, ut nos demonstravimus in præfat. libror. de Christo. Deinde alterum errorem docent omnes hujus temporis hæretici. Sectarii enim hujus temporis omnes traditiones rejiciunt, ut patet ex Brentio in Prolegomenis, Calvinus lib. IV Institut. cap. 8. §. 8. et alius. Porro illa crudelia et sacrilega facinora Arianorum, si tantum nomina mutantur, sunt illa ipsa, quæ Calvinistæ passim faciunt.

XI. Aeriani hæretici, teste Epiphano hæres. 75. et Augustino lib. de hæres. cap. 33. tres errores docuerunt: « Orare, inquit Augustinus, vel offerre pro mortuis oblationem non oportere, nec statuta solemniter celebranda esse jejunia, sed cum quisque voluerit jejundum, ne videatur esse sub lege. » Denique, presbyterum ab Episcopo nulla differentia debere discerni. Addit Epiphanius, eos e contrario consuevisse feria sexta, et in Quadragesima, ac præcipue in hebdomada sancta vesci carnis et si quando jejunare volebant, potius die Dominico, quam alio die jejunare solitos.

Eadem docent et faciunt Calvinistæ, et Lutherani fere omnes. Calvinus Instit. lib. III, cap. 5, §. 6, 7, et sequentibus disputat ex professo contra orationem pro defunctis. Idem lib. IV, cap. 12, §. 20. disputat contra jejuniū Quadragesimæ, et superstitionem vocat. Denique lib. IV, cap. 3, §. 8. inquit: « Episcoporum, ac Presbyterorum, Pastorum, ac Ministrorum eadem functio et provincia est. » Centuriatores Cent. IV, cap. 5, col. 401. cum in aliorum hæreticorum erroribus numerandis soleant omittere eos quos suos etiam esse agnoscunt, cum ad Aerium venerunt, quia videbant hos tres errores tantum, tamquam proprios Aerii, ab Epiphonio et Augustino annotatos fuisse, non potuerunt eos omittere: Itaque posuerunt illos quidem, sed mox addiderunt, si nihil aliud sit, hos non videri errores, sed contrarios potius. Fatentur igitur, has tres sententias sibi cum Aerio esse communes, neque negant, in antiqua Ecclesia pro damnatis hæresibus habitas esse. Ex quo sequitur, ut etiam Centuriatores, licet tum nondum nati, antiquæ Ecclesiæ hæretici fuerint.

XII. Jovinianus, non posse peccare asseruit hominem post Baptismum, si vere baptizatus fuerit, id est, si revera fidem et gratiam Dei acceperit, deinde ciborum delectum, et jejunia non esse meritoria: præterea conjugium virginitati dignitate et merito æquari. Unde etiam aliquot Sanctimonialia ejus hortatu nupserunt. Item præmia beatorum esse paria. Denique, B. Mariam in partu carnis virginitatem amisisse: Ita referunt Hieronymus lib. I et II. contra Jovinianum. et Augustinus lib. de hæres. cap. 82.

Primus horum errorum est etiam Calvinii, lib. II instit. cap. 2, §. 11 et 12. ubi dicit, veram fidem, quæ a gratia separari nequit opinione ipsius, semel habitam, numquam amitti posse: et ideo non esse, nisi electorum.

Secundus ejusdem Calvinii est lib. IV, cap. 12, §. 19. ubi arguit omnes veteres, quod laudaverint jejuniū, quasi esset meritorium. Idem error Joviniani habetur in Confessione Augustanæ. art. 24. et in locis Philippi, cap. De mortificatione.

Tertius est error Martini Lutheri in epithalamio, ubi exponens c. VII. primæ ad Corinth. quatuor comparationes facit. Prima est, castitatis cum Matrimonio absolute, et

sic fatetur castitatem esse nobilior donum. Secunda, castitatis cum Matrimonio coram Deo, et sic dicit esse equalia. Tertia, mulieris conjugata cum virgine, et ait: « Oportet admittamus mulierem conjugatam coram Deo præstare virginibus. » Quarta, status conjugatorum cum statu religiosorum et Ecclesiasticorum profitentium celibatuum; et dicit, statum conjugatorum ex natura sua esse spiritualem, divinum, cœlestem, et quasi aurum: statum vero celibum esse sæcularem, terrenum, et quasi lutum. Similia habet Confessio Augustana, art. 23. et Calvinus lib. IV instit. cap. 13, §. 3. et sequent. De his duobus erroribus Centuriatores, Centur. IV, cap. 5, col. 381. dicunt, perperam reprehendi Jovinianum, a Hieronymo et Augustino, cum ipsi potius, si contrarium senserant, fuerint hæretici.

Quartus error Bucerii ac Molinæi est. Hic enim Bucero auctore, in tertia unionis Evangelicæ parte affirmat, Jesum nascentem adaperuisse vulvam B. Mariæ.

Quintus est Lutheri in sermone de natali B. Mariæ, et in commentario primæ epistolæ Petri, ubi dicit, omnes Christianos esse æque sanctos ac justos, atque est mater Dei: Ex quo sine dubio sequitur, fore omnes æque beatos.

XIII. Vigilantius multa etiam docuit. Primo, Sanctorum reliquias non esse venerandas. Secundo orationes mortuorum pro aliis non exaudiri; ex quo sequitur, frustra Sanctos invocari. Tertio, Ecclesiasticos debere esse uxoratos. Quarto, non expedire relinquere omnia et dare pauperibus, et ad religionem, relicto sæculo, properare: Ita refert Hieronymus in libro contra Vigilantium.

Eadem omnia docent nunc sectarii. Lutherus in sermone de sancta cruce dicit, reliquias Sanctorum esse fidelium seductionem, et ideo sub terram penitus condi debere: Et in libro de abroganda Missa, parte III affirmat, non majorem esse Deo curam de sancto sepulchro Domini, quam de bobus, de quibus Apostolus ait: Numquid Deo est cura de bobus? (1) Idem Lutherus lib. de Eucharistia ad Waldenses dicit, stultam et perniciosam esse Sanctorum invocationem. Idem in Epithalamio dicit, Matrimonium jure divino esse præceptum omnibus, etiam Ecclesiasticis et Monachis, qui non sentiunt se habere donum continentiæ. Vocat autem ipsæ do-

(1) I. Cor. IX, 9.

num continentia, non gratiam, qua non consentimus tentationibus carnalibus, sed qua non tentamur, quale donum fere nulli habent. Denique, idem fere in lib. de votis monasticis ex professo dehortatur a religione, et solum permittit, ut feminæ 60 annorum, et viri 80 vel 100 annorum in monasteriis maneat. Eadem docet Confessio Augustana; nam contra Sanctorum invocationem agit art. 21. contra Clericorum continentiam et Monachorum, art. 23.

Similiter Calvinus contra invocationem Sanctorum agit lib. III Instit. cap. 20, §. 21. Ubi etiam dicit, Papistas in suis Litanis, Hymnis et Prosis, in quibus Sanctis mortuis nihil non tribuunt, nullam Christi mentionem facere, quod est mendacium crassissimum. Contra reliquiarum visitationem agit, lib. IV, cap. 13, §. 7 et in lib. quem inscripsit, Admonitionem de Reliquiis. Et reipsa Calvinistæ combusserunt, et in flammam projecerunt corpora Sanctorum Irenæi, Martini, Hilarii, Bonaventuræ etc. Contra celibatuum Clericorum, et Monachorum professionem disputat Calvinus lib. IV, cap. 12 et 13 totis capitibus. Denique Centuriatores non voluerunt numerare Vigilantium inter hæreticos, sed scribunt de eo Centur. IV, cap. 8, col. 602. ubi dicunt fuisse contentionem inter duos sanctos Presbyteros, id est, Vigilantium et Hieronymum de reliquiis, invocatione Sanctorum etc. sed Hieronymum clamoribus tantum egisse, Vigilantium autem solidis rationibus. Ubi etiam impudentissime censuram quamdam Erasmi in librum Hieronymi contra Vigilantium tribuunt Gregorio, quasi Gregorius desiderasset in Hieronymo modestiam. Sed de his alias.

XIV. Pelagiani duo inter alia docebant. Primo, non esse in hominibus peccatum originale, et præcipue in filiis fidelium. Ita refert Augustinus lib. VI cont. Julianum, cap. 2 et 3. et lib. IV ad Bonifacium, c. 2. et 4. Secundo, per quodlibet peccatum, quamvis levissimum, perdi justitiam, ac proinde omnino peccatum esse mortale. Ita refert B. Hieronymus lib. II contra Pelagianos. Primum horum deserte docent Zwinglius in lib. de Baptismo, Martinus Bucerus in cap. III Matthæi, et Calvinus lib. IV Inst. c. 15, §. 20. nisi quod Zwinglius negat simpliciter peccatum originale in quolibet homine, et tantum vult miseria quassam per Adamum nos contraxisse. Bucerus autem et Calvinus, solum in filiis fidelium negant peccatum origi-

Tom. II.

nale, quos dicunt Sanctos nasci, et salvari etiam sine Baptismo. Errorem alterum docent omnes sectarii. Lutherus assert. art. 32. Philippus in locis cap. de discrimine peccati mortalis et venialis, Calvinus lib. II Instit. cap. 8, §. 58. et lib. III, cap. 4, §. 28. ceteri omnes omne peccatum natura sua volunt esse mortale.

XV. Nestoriani docuerunt, in Christo duas esse personas, et duas naturas; ita Theodoretus lib. IV de hæret. fabulis. Idem omnes veteres contemebant, teste Vincentio Lirinensi, id quod egregie præstant Lutherus, Calvinus, et alii omnes; Errorem autem præcipuum Nestorii docet hoc tempore Theodorus Beza sive ex ignorantia, sive ex malitia, qui in lib. de hypostatica duarum in Christo naturarum unione, dicit, se duas uniones hypostaticas in Christo ponere, unam animæ cum carne, alteram divinitatis cum humanitate.

XVI. Eodem tempore fuerunt aliqui, nescio an etiam ipsi Nestoriani essent, qui docuerunt, in Eucharistia non manere corpus Christi, si servetur in alteram diem, quos Cyrillus in epist. ad Calosirium Episcopum insanire dicit. Hunc errorem rursus excitavit Bucerus, docens, in Eucharistia non esse Christi corpus, nisi quando sumitur. Vide Cochlæum tract. 8, lib. III Miscellaneorum. Idem postea docuit Philippus Melancthon in locis cap. de Cena Domini, et Calvinus lib. IV Instit. cap. 17, §. 39.

XVII. Eutychniani docuerunt, unam esse in Christo naturam, sicut unam personam; ita refert Theodoretus lib. IV de hæret. fabulis. Eandem hoc tempore multi instaurarunt. In primis Gaspar Swenckfeldius in lib. de Divina Majestate humanitatis Christi, asserit, post ascensionem Christi, humanam ejus naturam conversam esse in divinam, et jam esse verum Deum, non creaturam. Idem, vel aliquid aliquanto pejus videtur sensisse Brentius, qui in sermone de Ascensione Domini docet: Christi humanitatem ab ipsa incarnatione semper fuisse ubique. Idem docet Jacobus Smidelinus in disputatione Tubingensi cap. 34. de qua re vide libros nostros de Christo.

XVIII. Xenias Persa primus palam asseruit, Christi et Sanctorum imagines non esse venerandas: testis Nicephorus lib. XVI, cap. 27. Idem nunc Calvinus lib. I Instit. cap. 41. toto. Ubi etiam §. 7. non vult ullo modo erigi signum crucis: in quo se fratrem Diaboli

ostendit, nisi quod Diabolum ipsum impietate vincit. Diabolus enim crucem execratur, quia timet, et timendo honorat; Calvinus execratur, quia despiciat, atque irridet. Ibi etiam §. 13. dicit, primis quingentis annis nullas fuisse imagines in templis Christianorum, quod est insigne mendacium, etiam ipso Calvino teste; nam in praefat. Instit. dicit, Epiphanium in epist. ad Joannem Hierosolymitanum scribere, se in templo vidisse imaginem Christi, aut nescio cuius Sancti pendere: Et praeterea Lactantius in carmine ad crucifixum, Basilus in oratione in Barlaam, circa finem; Nyssenus oratione in Theodorum, non procul ab initio; Paulinus Natali X. S. Felicis; Prudentius de S. Cassiano; Evodius lib. II de miraculis S. Stephani; Athanasius, sive quicumque est auctor quaestionum ad Antiochum q. 46. docent, suo tempore imagines Sanctorum fuisse in templis: istos autem omnes vixisse ante mille et centum annos, notissimum est. Adde quod Nicephorus lib. XIV. cap. 2. dicit, imaginem B. Mariae a S. Luca depictam, positam fuisse in templo, quod Pulcheria soror Theodosii Constantinopoli extruxit in honorem B. Virginis.

XIX. Lampetiani docuerunt, Monasteria debere esse libera, id est, sine votis perpetuis; ita refert Damascenus lib. de centum haeres. circa finem. Idem hoc tempore Lutherus, qui in lib. de votis monasticis dicit, non posse voveri pie in Monasteriis, nisi hac forma: Voveo castitatem, paupertatem, et obedientiam usque ad mortem, libere, id est, ut mutare possim, quando volo.

XX. Quorundam, qui negabant, Eucharistiam vere esse carnem Christi, et tantum esse volebant figuram, seu imaginem corporis Christi; ita refertur in VII Synodo act. 6. tom. 3. Et longe antea ex Ignatio idem refert Theodoretus in Dialogo, qui dicitur in-patibilis. Hanc haeresim docent hoc tempore Zwinglius in lib. de verbis Coenae Domini, et Calvinus lib. IV Instit. cap. 17. §. 42.

Habemus hactenus viginti Haeresiarum haereses, quae damnatae sunt ab Ecclesia, quae fuit primis 700 annis, quas haereses cum nos pro haeresibus, adversarii nostri pro articulis fidei habeant, sequitur nostram doctrinam, conspirare cum doctrina antiquae Ecclesiae, Adversariorum autem cum haeresibus antiquis.

CAPUT X.

Nota septima.

Septima Nota est unio membrorum inter se et cum capite; nam Ecclesiam esse unum corpus, unam sponsam, unum ovile, passim Scripturae docent, ad Rom. XII. Cantic. VI. Joan. X. et in Symbolo Constantinopolitano, dicimus unam Ecclesiam. Praecipua autem unitas corporis consistit in conjunctione membrorum cum capite et inter se. De utraque unione dicendum est, et primum de prima: Sed quoniam de capite Ecclesiae, qui est Romanus Pontifex, alibi disseruimus, hic solum, aliquot in medium allatis testimoniis Patrum, ostendemus, apud veteres semper fuisse habitam pro nota verae Ecclesiae conjunctionem cum Romano Pontifice.

Irenaeus lib. III. cap. 3. aperte dicit, ad Romanam Ecclesiam, propter potentiorum principalem, necesse esse omnem convenire Ecclesiam, id est, eos, qui undique sunt fideles. Cyprianus lib. I. epist. 3. : « Post ista, inquit, adhuc insuper Pseudoepiscopo sibi ab haereticis constituto, navigare audent, et ad Petri Cathedram atque Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est, a schismaticis et profanis litteras ferre, nec cogitare eos esse Romanos, ad quos perfidia habere non possit accessum. » Et lib. IV. epistol. 8. de Cathedra Romani Pontificis loquens: « Scimus, inquit, hortatos nos esse, ut Ecclesiae Catholicae matricem et radicem agnoscerent et tenerent. » Ambrosius in oratione de obitu Satyri: « Rogavit, inquit, si cum Episcopis Catholicis, id est, si cum Ecclesia Romana consentiret. »

Hieronymus in epist. ad Damasum de hypostasis nomine: « Hic, inquit, in tres partes scissa Ecclesia, me ad se rapere festinat. Ego interim clamito: Si qui Cathedrae Petri jungitur, meus est. Meletius, Vitalis, atque Paulinus tibi haerere se dicunt. Possem credere, si hoc unus assereret; nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. » Et in epist. superiori: « Ego, inquit, Beatitudinis tuae, id est, Cathedrae Petri communione consocior: Super illam petram edificatam Eccle-

siam scio. Quicumque extra hanc domum agnam comederit, profanus est; Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio. Non novi Vitalam, Meletium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit, id est, qui Christi non est, Antichristi est. » Et in epitaphio Marcella scribit, S. Athanasium et ejus successorem Petrum, Alexandrinos Episcopos, persecutionem Arianae haereses declinantes, tamquam ad tissimum suae communionis portum, Romam confugisse.

Oplatus lib. II contra Parmen. a principio per aliquas paginas, docet, verae Ecclesiae dotem primam et praecipuam esse Cathedram Petri, quae Romae est, et inde probat, Donatistas non pertinere ad Ecclesiam veram, quia non essent conjuncti cum Siricio, qui tunc sedebat in Cathedra Petri.

Augustinus in epist. 162. loquens de Ceciliano Episcopo: « Qui, inquit, posset non curare conspirantem multitudinem inimicorum, cum se videret Romanae Ecclesiae, in qua semper Apostolica Cathedra viguit principatus, per communicatorias litteras esse conjunctum? » Et in Psal. cont. partem Donati: « Venite fratres, si vultis, ut inseramini in vite. Dolor est, cum vos videamus praecisos ita jacere: Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri sede, in ordine illo Patrum quis, cui successerit, videte: Ipsa est petra, quam non vincunt superbae inferorum portae. » Leo epist. 87. ad Episcopos Viennensis provinciae: « Praedicationis, inquit, Evangelii Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret, ut ab ipso quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet, ut exortem se mysterii intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere. »

His adde experientiam; Videmus enim omnes illas Ecclesias, quae ab isto capite se diviserunt, tanquam ramos praecisos a radice, continuo aruisse. Certe Ecclesiae Asiae et Africae, quae quondam ita florebant, ut numerosissima Concilia celebrarent, et semper haberent multos homines, vel doctrina, vel sanctitate, vel utroque Dei munere clarissimos, ab eo tempore, quo a Romana Ecclesia schisma fecerunt, nulla Concilia celebrarunt, nullos habuerunt homines

fama sanctitatis aut doctrinae toti orbi notos, et nunc in summa ignorantia versantur.

Veniamus nunc ad consensionem membrorum inter se. Certum est, Concordiam esse signum Regni Dei, quod stare debet in aeternum: Discordiam autem, Regni Diaboli, quod tandem ruere debet. Unde Matth. XII: *Omne Regnum in seipsum divisum, desolabitur.* Et I. Corint. XIV: *Non est dissensionis Deus, sed pacis* (1). Et B. Augustinus lib. XVIII de Civit. Dei, cap. 32. dicit, Diabolum cupivisse per haereticos efficere, ut in Ecclesia Christi essent liberae dissensiones, quomodo erant in Academicis Philosophorum: ut scilicet ille per multas divisiones tandem intereant, et ab invicem consumantur, ita fieret in Ecclesia.

Jam ex hac nota clarissimum est, nostram Ecclesiam solum esse veram Dei Ecclesiam: Si quidem in nostra Ecclesia in primis omnes Scriptores sacri mirifice inter se consentiunt, licet fuerint homines diversi, et in locis, temporibus, ac linguis diversi scripserint, quod pro re plane divina B. August. observat lib. XVIII Civ. Dei, cap. 41. Deinde omnia legitimorum Conciliorum et Pontificum decreta etiam in omnibus dogmatibus inter se conveniunt, licet edita sint a diversis hominibus, diversis locis, temporibus, occasionibus, et contra diversissimas, imo saepe contrarias haereses. Quod est apertum signum unius et ejusdem Spiritus sancti, hanc Ecclesiam gubernantis. Hoc autem esse verum, ostendit diligentia haereticorum, qui licet omnia diligenter evolverint, tamen non invenerunt quidquam ullius momenti, quod reprehendere possent; ut in disputatione de Conciliis ostendimus.

Denique, nunc omnes Catholici, toto orbe dispersi de omnibus dogmatibus fidei sentiunt idem: Nec possunt aliter sentire, cum omnes subijciant sensum suum sensui unius et ejusdem summi Pastoris ex Cathedra Petri cum consilio aliorum pastorum Ecclesiam dirigentis.

Quod autem nulla unquam fuerit secta Gentilium, vel Haereticorum, in qua talis consensus esset; facile potest ostendi. Ac primum de Paganorum sectis, docet Augustinus serm. 11. de verbis Domini, ad eandem religionem apud eos Junonem et Herculem, aliosque Deos inter se dissidentes, et

(1) Matth. XII, 25; I. Cor. XIV, 33.